НЕЗАБУТНІ СПОГАДИ

Надія ЛАНЬКО,
методист кабінету математики (майже 13 років); відмінник освіти України (1993 р.); методист кабінету організації курсової роботи; методист деканату підвищення кваліфікації; завідувач відділу передового педагогічного досвіду ЧОІППО імені К.Д. Ушинського (2004-2011 рр.), методист відділу керівних кадрів і розвитку освіти (2012 р), дипломант IV Міжнародного фестивалю педагогічних інновацій за перемогу в номінації «Інновації в організації неперервного підвищення кваліфікації педагогічних працівників» (2012 р.).

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У ПРАЦІ

Однією з найважливіших особливостей творчості педагога є те, що об'єкт його праці – дитина – повсякчас змінюється, завжди новий , сьогодні не той, що вчора. Наша праця – формування людини, і це покладає на нас особливу відповідальність, яку ні з чим не зіставиш.
В.О. Сухомлинський

Коровай Григорій Гаврилович, *директор Чернігівського обласного інституту удосконалення вчителів (1973-1987)*

Поряд з іншими методичними працівниками значний особистий внесок в удосконалення навчально-виховного процесу в області зробив Г.Г. Коровай, який очолював інститут у 1973-1987 роках. Народився Г.Г. Коровай у 1929 р. в с. Богданівка Ніжинського району Чернігівської області в селянській родині.

Зліва: Коровай Григорій Гаврилович

У 1956 р. Г.Г. Коровай закінчив НДПІ імені Миколи Гоголя, здобувши диплом учителя української мови і літератури.

Розпочинав освітню діяльність Григорій Гаврилович учителем української мови і літератури Богданівської семирічної школи, Великодорогинської восьмирічної школи, Заньківської восьмирічної школи, Бобрицької восьмирічної школи Ніжинського району, директором у Бобрицькій восьмирічній школі Ніжинського району. Працював інспектором

шкіл, завідувачем Ніжинського районного відділу народної освіти, інспектором шкіл з виховної роботи облвно Чернігівської області.

У 1971 р., тобто 55 років тому Г.Г. Коровай був переведений на посаду заступника директора Чернігівського обласного інституту удосконалення вчителів, а згодом його очолив. Інститут підпорядковувався відділу народної освіти Чернігівського облвиконкому, і методисти, працюючи в інституті, виконували роботу інспекторів і методистів: перевіряли стан викладання предметів, рівень знань учнів, питання підготовки й проведення екзаменів у районах області, питання організації та проведення методичної роботи й інші питання освітньої діяльності.

У вищезазначений період, коли директором інституту був Г.Г. Коровай, методисти самі складали навчально-тематичні плани курсів, які затверджували керівники закладу; організовували й проводили курси підвищення кваліфікації та обов'язково повинні були також розробляти й читати лекції на курсах, проводити практичні заняття, організовувати роботу й виступати на районних і обласних семінарах із важливих актуальних питань удосконалення навчально-виховного процесу, у складі бригад облвно виконувати функції інспекторів і функціональні обов'язки методичних працівників.

Шкільна освіта весь час зазнавала певних змін у змісті, в організаційному, методичному, науковому, соціальному спрямуванні. Відповідно змінювалися навчальні плани й програми шкільних предметів, що відбивалося на роботі педагогічних, науково-педагогічних працівників. Зокрема це торкалося вчителів початкових класів, математики, фізики, іноземних мов та інших предметів, з'являлися нові предмети, що вводилися в освітній процес. Зокрема в 70-х роках у минулому столітті сталися зміни у викладанні математики. Школи опробовували новий підручник з геометрії А.М. Колмогорова, за яким викладання геометрії здійснювалося на теоретико-множинній основі. З часом теоретико-множинний підхід у викладанні геометрії викликав заперечення. Це спричинило нові зміни в змісті й методиці викладання геометрії, відповідно до створення нового підручника.

О.В. Погорєлов написав новий підручник із геометрії, за яким навчалися мільйони дітей в Україні та за її межами (у всьому СРСР). О.В. Погорєлов – усесвітньо відомий український математик, академік НАН України, академік АН СРСР завдяки фундаментальним працям із теорії геометрії, виконанню практичних розробок, що мали вирішальне значення для авіаційної та аерокосмічної техніки.

Суттєві зміни в шкільній математичній освіті призвели до масової курсової підготовки як учителів математики, так і методистів. Всі завідувачі кабінетів математики й методисти пройшли відповідну підготовку на курсах і семінарах. Міністерство народної освіти, Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти проводили спеціальні курси, семінари для методичних працівників обласних інститутів удосконалення вчителів як у м. Києві, так і в м. Харкові, де перед слухачами поряд з іншими лекторами виступав О.В. Погорєлов, розкриваючи окремі наукові, методичні аспекти подачі навчального матеріалу. На семінари запрошувалися також науковці з методики викладання математики у педагогічних вузах.

Аналогічна робота була організована і проведена в областях працівниками кабінетів математики обласних інститутів удосконалення вчителів у тісній співпраці з викладачами вишів. У ЧОІУВ проведенню перепідготовки вчителів математики й методистів районних методичних кабінетів приділялася увага з боку керівництва інституту, зокрема Г.Г. Коровая, створювалися умови для нормальної роботи зі значною кількістю учасників процесу, для роботи провідних науковців-математиків з ВНЗ. У Чернігівській області ця робота проводилася значною мірою науковцями ЧДПІ імені Т.Г. Шевченка, запрошувалися провідні науковці України з інших областей, працювали й методисти кабінету математики. Робота проходила поетапно й охопила всіх учителів математики й відповідних працівників районних відділів освіти.

Методисти кабінету математики співпрацювали з педагогами, які досягли успіхів у професійній діяльності, їхній досвід роботи поширювався серед учителів області, України.

Вивчені й узагальнені досвіди роботи вчителів обов'язково заслуховувалися на раді ЧОІУВ і були відповідно схвалені.

Л. П. Подковка, завідувачка кабінету математики, вивчила досвід роботи вчительки математики Л.М. Ярешко Ніжинської середньої школи №3 з проблеми «Розвиток пізнавального інтересу в учнів при викладанні математики». Матеріали досвіду роботи Л.М. Ярешко були направлені в Центральну картотеку передового педагогічного досвіду в ЦІППО. З досвідом роботи Л.М. Ярешко безпосередньо знайомилися вчителі математики Ніжина і Ніжинського району та вчителі математики на обласному семінарі в Чернігові.

Досвід роботи вчителя математики Чернігівської ЗОШ І-ІІІ ст. №29 Г.О. Хрепунової з проблеми «Врахування індивідуальних особливостей учнів при викладанні математики» вивчила й узагальнила Н.О. Ланько. На базі досвіду роботи Г.О. Хрепунової працювала обласна школа передового педагогічного досвіду, проводилися семінари, авторські курси підвищення кваліфікації вчителів математики. Г.О. Хрепунова – вчитель-методист, Соросовський лауреат, матеріали з досвіду роботи Г.О. Хрепунової були відправлені до Центральної картотеки передового педагогічного досвіду в ЦІППО.

Методистами кабінету математики і далі продовжувалося вивчення, узагальнення і поширення передового педагогічного досвіду вчителів.

Важливе значення в системі заходів, спрямованих на активізацію процесу навчання має педагогічна практика на базі досвіду роботи вчителів, носіїв передового педагогічного досвіду.

Педагоги області відвідували уроки В.П. Тихієнка, учителя математики Чернігівської ЗОШ І-ІІІ ст. №5, згодом учителя-методиста Чернігівської загальноосвітньої спеціалізованої школи з поглибленим вивченням математики №12. В. П. Тихієнко ділився досвідом роботи зі здібними й обдарованими учнями. Зокрема Валерій Лось, нині доктор фізико-математичних наук, професор Київського національного університету імені Ігоря Сікорського, був учнем В.П. Тихієнка, навчаючись кілька років у Чернігівській ЗОШ І-ІІІ ст. №5. Через певний час В.М. Лось і В.П. Тихієнко написали й видали книгу «Математика: навчаємо міркувати. Розв'зування нестандартних задач (навчальний посібник, виданий у Києві видавництвом «Кондор» у 2005 р. обсягом 312 сторінок).

Систематично здійснювалася співпраця методичних працівників інституту з науковцями з відповідних вишів Чернігівської області, України з питань читання лекцій, виступів на семінарах в Чернігові, виїзду в райони області з метою ознайомлення безпосередньо з роботою вчителів, з питань виступу на районних семінарах, з питань роботи в процесі підготовки та проведення олімпіад, з питань ознайомлення з носіями передового педагогічного досвіду. Зокрема в кабінеті математики відповідна співпраця здійснювалася з відомими в усій Україні й за її межами науковцями-математиками з ЧДПІ імені Т.Г. Шевченка: Я.А. Ройтбергом, доктором фізико-математичних наук, професором, Лауреатом Державної премії України; З.Г. Шефтелем, кандидатом фізико-математичних наук, професором, автором підручників з теорії імовірності, виданих не тільки в Україні, а й за кордоном; Л.М. Вивальнюком, кандидатом педагогічних наук, професором; Л. М. Кобко, кандидатом технічних наук, професором; О.І. Соколенком, кандидатом фізико-математичних наук, доцентом, деканом математичного факультету; М.М. Мурачем, кандидатом фізико-математичних наук, доцентом, І.П. Коваленком, кандидатом фізико-математичних наук, доцентом; М.І. Антоненком, кандидатом педагогічних наук, доцентом; А.В. Руднік, старшим викладачем та іншими науковцями. Співпрацювали також з наймолодшим в Україні кандидатом фізико-математичних наук В.М. Лосем. Зокрема Я.А. Ройтберг був науковим керівником при написанні дисертаційних досліджень у І.П. Коваленка, О.І. Соколенка та В.М. Лося. Науковці-математики з ЧДПІ імені Т.Г Шевченка були авторами й співавторами підручників, посібників для вищої школи, авторами посібників для факультативної роботи з математики в школі. Підручники, посібники були схвалені Міністерством освіти України. Нині В.М. Лось – відомий український науковець, доктор фізико-математичних наук, професор кафедри прикладної

математики Національного технічного університету України «Київський політехнічний Інститут імені Ігоря Сікорського». До слова, в ЧООІУВ протягом 17-ти років працювала завідувачкою кабінету виховної роботи Г.П. Лось, мама Валерія Миколайовича. Вона була високо професійним працівником, уміло працювала з колегами, вчителями, керівниками шкіл, науковцями, представниками Міністерства освіти, які приїжджали з перевірками ЧОІУВ та шкіл області. Сама вона й методисти кабінету першими мали перевірку й завжди фахово презентували свою ділянку роботи в обласному інституті удосконалення вчителів.

Г.П. Лось значну допомогу надавала освітянам області з питань виховної роботи, вивчала й поширювала передовий педагогічний досвід. У процесі спілкування з Галиною Петрівною освітяни отримували фахову допомогу. Відділ виховної роботи проводив значну кількість курсів підвищення кваліфікації для різних категорій педагогічних працівників і відповідно Галина Петрівна читала лекції, проводила педагогічну практику, ділилася досвідом роботи на семінарських заняттях, конференціях. Також до роботи на курсах запрошувалися кращі лектори області й науковці з Києва за певними напрямами роботи.

Систематично методичні працівники ЧОІУВ вивчали, моделювали питання передового педагогічного досвіду, створювали творчі групи, організовували школи передового педагогічного досвіду, поширювали передовий педагогічний досвід, використовуючи різні форми роботи. Методичні працівники інституту творчо співпрацювали з науковцями з різноманітних галузевих вузів, зокрема з науковцями НДПІ імені Миколи Гоголя, з відомими науковцями з Києва та інших областей України. Наприклад, в ЧІУВ систематично приїздили світила шкільної математичної освіти: З.І. Слєпкань, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри елементарної математики та методики математики Київського державного педагогічного інституту, видатний вчений в галузі викладання математики, автор багатьох навчальних посібників і підручників для учнів, студентів і вчителів, зробила великий різнобічній внесок у розвиток методики навчання математики; Є.П. Нелін, кандидат педагогічних наук, професор Харківського педагогічного інституту імені Г.С. Сковороди, автор підручників з алгебри, геометрії, посібників з математики.

Г.Г. Коровай надавав великого значення зростанню професійної компетентності методичних працівників Чернігівського обласного інституту удосконалення вчителів, розвитку творчих здібностей освітян області.

Методичні працівники ЧОІУВ систематично проходили курсову підготовку, брали участь у республіканських семінарах, науково-практичних конференціях, у педагогічних читаннях, презентуючи творчі напрацювання освітян області та свої напрацювання.

Вважливими напрямами діяльності методичних працівників були питання вивчення стану навчально-виховної роботи в загальноосвітніх закладах області, стану методичної роботи й відповідно надання методичної допомоги, проведення районних, обласних семінарів, вивчення, узагальнення, поширення передового педагогічного досвіду. Досвідчені методисти здійснювали моделювання передового педагогічного досвіду. Кожен методичний працівник працював над певною актуальною науково-методичною проблемою, яку оприлюднював у процесі роботи.

Педагогічна практика освітян, які перебували на курсах підвищення кваліфікації, на семінарах в Чернігівському обласному інституті удосконалення вчителів, проводилася на базі кращих учителів області.

Працюючи в Чернігівському обласному інституті удосконалення вчителів, Григорій Гаврилович виявив високий професіоналізм, знання з актуальних питань освітньої галузі й сприяв удосконаленню науково-методичної підготовки педагогічних працівників інституту через колективні та індивідуальні форми роботи, які взаємодоповнюють одна одну, сприяють глибокому, неперервному підвищенню кваліфікації з урахуванням індивідуальних особливостей кожного і дають можливість критично оцінити свої напрацювання.

Г.Г. Короваю притаманні були педагогічна вимогливість й повага до людей, педагогічна справедливість, те, що складає основу професійної етики педагога. Вимогливий до себе, відповідальний у праці – він і від колег сприймав відповідно таке ж ставлення до оточуючих, до праці.

Г.Г. Коровай ділився своїми знаннями з колегами, у першу чергу – з працівниками інституту; спонукав до професійного, інтелектуального збагачення особистості; до формування у співробітників творчого підходу до праці; до формування саме методичної майстерності.

Заходи, що проводилися в інституті, спрямовувалися на удосконалення професійних знань і вмінь (психолого-педагогічних, предметних, прикладних умінь і навичок). Систематично в закладі за участю всіх педагогічних працівників проводилися наради за участі директора, виробничі наради, навчальні семінари, де розглядалися актуальні питання освітньої діяльності. Директор інституту завжди цікавився успіхами чи невдачами кожного працівника, оптимально використовував можливості кожного у виробничому процесі, разом з тим був вимогливим і створював умови для професійного зростання педагогічних працівників інституту, створював колектив професіоналів. Г.Г. Коровай мав великий авторитет серед працівників інституту, освітян області, разом з тим залишався скромною людиною.

У вищезазначений період функціонування інституту на посаді заступника директора інституту творчо працювала Ольга Михайлівна Саволій, високо професійна, активна, інтелігентна жінка, також працювали методисти, які прагнули удосконалювати як свою педагогічну діяльність, так і впливати на удосконалення педагогічної майстерності освітян області. В інституті створювався особливий мікроклімат, спрямований на саморозвиток і творче збагачення особистості, на удосконалення освітньої діяльності.

Використана література

1. Ланько Н.О. «Врахування індивідуальних особливостей учнів при викладанні математики». Соціалізація особистості як проблема національної освіти. Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції. Частина ІІІ, Ніжин. 1993; 14 – 15 травня 1993 р.

2. Ланько Н.О. Деякі проблеми організації неперервної освіти педагогів у процесі курсової підготовки відповідно до їх індивідуальних особливостей. Педагогічні обрії. №2. 1996. С. 10-15.

3. Сухомлинський В.О. Вибрані твори в 5 томах. Т. 2. К.: Радянська школа, 1976. 669 с.